

EEUWIG GOUD

Ron Zwerver

geschreven in samenwerking
met Hans Klippus

EEUWIG GOUD

Het verhaal over de olympische titel
en het leven erna

Ambo|Anthos
Amsterdam

Deze uitgave kwam tot stand door bemiddeling
van Buro Heeremans

ISBN 978 90 263 5680 3

© 2021 Ron Zwerver geschreven in
samenwerking met Hans Klippus

Omslagontwerp DPS Design & Prepress Studio
Omslagillustratie © Mark Sandten / Staf / Getty Images
Foto's privéarchief auteur tenzij anders vermeld.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten te regelen voor
alle in dit boek opgenomen foto's en illustraties. Degenen
die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden,
wordt verzocht zich alsnog tot de uitgever te wenden.

Verspreiding voor België:
Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Wie niet probeert
kan heel lang wachten
komt er niet achter
wat-ie begeert.

Wie niet probeert
moet het doen zonder
mist een hoop wonder
wie niet probeert.

Wie niet probeert
die leeft maar half
voelt wel de pijn
maar niet de zalf.

Want diep bij je binnen
zuigen je zinnen
je hoofd sputtert tegen
maar je hartslag versnelt.

Je voelt je lijf trillen
van niets liever willen
van waarom ook niet
en daarom juist wel.

Wie niet probeert
die leeft niet echt
voelt niet de zege
wel het gevecht.

Huub van der Lubbe

Inhoud

Proloog 9

- 1 Twee meter 13
- 2 Arie en Avital 22
- 3 Wonderful Six 35
- 4 De Bankras 50
- 5 Boosheid en onbegrip 60
- 6 De terugkeer 70
- 7 Het grote geld 80
- 8 Olympisch zilver én een blessure 85
- 9 Italië 101
- 10 Het tijdperk na Arie Selinger 116
- 11 Richting Atlanta 131
- 12 Goud! 135
- 13 Na Atlanta 148
- 14 De laatste jaren 156
- 15 Eeuwig goud 165
- 16 En toen... 173

Epiloog 189

Hoe verging het de andere elf olympische
kampioenen na Atlanta? 195

cv Ron Zwerver 199

Proloog

We kwamen uit het niets, telden niet mee in het internationale volleybal, maar stonden wel binnen zes jaar in onze eerste olympische finale in een van de meest beoefende sporten ter wereld. En binnen tien jaar hadden we ook olympisch goud te pakken, de ultieme droom die uitkwam.

De weg naar dit goud is een bijzonder, on-Nederlands verhaal, gerealiseerd door een stel fanatiekelingen die hun nek durfden uit te steken, voor gek werden verklaard, maar altijd vastberaden bleven. Ik was van begin tot eind onderdeel van de Lange Mannen, zoals wij als volleyballers van het nationale team werden aangeduid, en ik ben trots op het succes dat ook door het Nederlandse volk wordt herkend – gezien alle lof en aandacht die we door de jaren heen hebben gekregen en tot op de dag van vandaag nog krijgen.

Het is zeker niet alleen een succesverhaal, het was ook een leerproces, met de sport als metafoor voor het leven. Dát was voor mij de belangrijkste reden om vijftientig jaar na het succes van Atlanta *Eeuwig goud* te schrijven. Ik ben als mens gevormd door mijn tijd als volleyballer. Ik heb lang gedacht dat iedereen hetzelfde in elkaar zat als ik. Daarom was ik boos als iemand anders reageerde dan ik, of een ander besluit nam. In de jaren na 1996 merkte ik dat dat kortzichtig van me is geweest. We hadden allemaal het goud als doel, maar iedereen had zijn eigen drijfveren.

Om mijn geheugen op te frissen voor dit boek heb ik veel mensen gebeld uit mijn periode bij het nationale team, vooral voormalige ploeggenoten. Ik kwam erachter dat ik ze vragen stelde die ik ze vroeger niet heb gesteld. Bizar! Want wat wisten we eigenlijk van elkaar? Als we ons meer in elkaar hadden verdiept, zou dat veel irritatie hebben kunnen voorkomen. We dachten onze onderlinge ergernissen te kunnen oplossen op het veld. Meestal lukte dat, maar het was altijd wel van korte duur.

Ik heb me door de ongemakkelijke sfeer ongelukkig en eenzaam gevoeld tijdens de Olympische Spelen van 1992 in Barcelona. Achteraf gezien is dat doodzonde, want de Spelen zijn het walhalla voor een sporter, dé tijd om te genieten, en we wonnen daar ook nog eens onze eerste echt aansprekende prijs, de zilveren medaille. Het is een vervelende gedachte dat als wij vier jaar later geen olympisch goud hadden gewonnen, we elkaar waarschijnlijk nooit meer hadden gezien. Terwijl we wel samen drie keer de wereld rond geweest zijn. Het is nu puur het succes dat ons bindt en ervoor zorgt dat we op z'n tijd bij elkaar komen.

Ik wens het toekomstige topsporters niet toe dat ze zich op belangrijke momenten in hun carrière rot voelen, zoals ik destijds, en ik hoop dat *Eeuwig goud* bijdraagt om hen daarvoor te behoeden.

Of waren we zonder al die problemen en hobbels misschien niet zo succesvol geweest? Als je iets wilt bereiken, moet je nu eenmaal een aantal fases doorlopen. Daar is geen handleiding voor, het blijft mensenwerk en het is altijd afwachten hoe iemand in bepaalde omstandigheden reageert. Ik heb nooit de schijn willen ophouden dat alles bij het nationaal volleybalteam zonder problemen verliep, want dat is onmogelijk.

Ik ben in dit boek zoals ik altijd ben geweest: kritisch op mezelf en kritisch op anderen. Ik heb ook nu geen blad voor de mond genomen. Zo heb ik onder meer het een en ander aan te merken op Arie Selinger, onze eerste coach. Maar als hij er niet was geweest, hadden we dit nooit beleefd. Arie heeft het fundament voor het succes gelegd, en hij

en zijn zoon Avital hebben ons laten zien hoe topsport in elkaar zit. Je kunt zeggen dat vooral ik door hen ben geïndocctrineerd. Neem ik ze dat kwalijk? Natuurlijk niet. Een mens is en blijft altijd verantwoordelijk voor zijn eigen acties.

Laat voordat u verder leest één ding duidelijk zijn: ik had het allemaal voor geen goud willen missen.

Ron Zwerver

Twee meter

Ik voetbalde eerder dan dat ik volleybalde. We woonden in Amsterdam-West en daar werd elke dag na school door de jeugd in de perkjes tussen de flats gevoetbald. Rond halfzes gingen de ramen open en riepen de moeders de kinderen naar binnen. ‘Ronnie, eten!’ Ik ben opgegroeid in de Bart Poesiatstraat. Ik heb een oudere zus, Ilse, en een jongere broer, Richard, en we hadden een flat met drie slaapkamers – nummer 7, op eenhoog. Dat was handig, want als ik de sleutel was vergeten, kon ik met een goede sprong op het balkon komen.

Hoewel ik voetbal leuk vond, ben ik in clubverband wel eerst gaan volleyballen. Bij Rangers. Dat kwam omdat ik er eerder terechtkon dan bij een voetbalvereniging, op mijn zevende al. Mijn vader heeft vroeger ook gevoetbald én gevolleybald. Hij was tijdens zijn militaire dienstitijd in aanraking gekomen met volleybal. Vanaf het moment dat ik kon lopen, ging ik met hem mee. Als hij moest spelen, was ik altijd met een bal aan het gooien, tegen een muur, en dan probeerde ik die bovenhands te spelen. Ik ging thuis vaak op mijn rug op bed liggen met een volleybal, die speelde ik omhoog en ik probeerde dan steeds net niet het plafond te raken.

Ik had er aanleg voor. Mijn balgevoel was goed, ik wist al meteen de bal op het juiste moment te raken. Ik vond volleybal een mooie sport, maar ik had het na een aantal jaren bij Rangers niet meer zo naar mijn zin omdat ik met veel oudere jongens moest spelen. Ik was pas dertien en zij al volwassen. Dat was een te groot verschil. Ik was

Mijn eerste prijs bij Rangers.

nog een ukkie, wel een uit de kluiten gewassen ukkie.

‘Dan gaan we iets anders proberen,’ zei mijn vader. Zo ben ik op mijn veertiende toch in clubverband gaan voetballen, bij de B-jeugd van DCG – Door Combinatie Groot, de vereniging uit Amsterdam-

West waarbij mijn vader zelf had gespeeld.

Ik heb één jaar bij DCG gezeten, en ik was zeker niet de slechtste. Spits, een goede koper. Alleen stond het me tegen dat het veld, als het maar even had geregend, werd afgekeurd. En mijn elftalgenoten zegden heel makkelijk af en gingen dan bijvoorbeeld met hun ouders naar de camping. Vandaar dat ik ben teruggegaan naar het volleybal. Niet naar Rangers, mijn vader nam me mee naar Amstelveen. Daar speelden AMVJ en Martinus, twee clubs die met hun eerste teams op het hoogste niveau uitkwamen. Ik heb bij beide een proeftraining gedaan.

Ik kreeg van Martinus een uitnodiging om in de Bankrashal naar de wedstrijd van Heren 1 tegen AMVJ te komen kijken, en na afloop werd ik voorgesteld aan een paar spelers. De woensdag erna kwam de jeugdcoördinator bij mij thuis en werd ik door mijn ouders lid gemaakt. Ik was vijftien. Naderhand hoorde ik dat AMVJ mij ook graag had willen hebben, maar dat mijn ouders dat een 'kakclub' vonden. Mijn vader, moeder en mijn broer Richard zijn daarna ook bij Martinus gaan spelen.

Het was logisch dat ik ging volleyballen. Op school ben ik altijd de langste van de klas geweest. Ik ben twee meter, en dat was ik al op mijn vijftiende. De lengte heb ik van mijn vader, die is één meter negentig. Ik ging er mentaal niet onder gebukt dat ik zo lang was. Op sportgebied was het een voordeel. Dat ik stotterde was wel lastig. Ik ben ervoor bij een logopedist geweest, en ik moest allerlei ademhalingsoefeningen doen en in een blokfluit blazen, maar het hielp allemaal niets.

Op school werd ik soms uitgelachen. Ik stond angsten uit als ik een voorleesbeurt kreeg. Ik struikelde over de harde klinkers. Als ik boodschappen moest doen, stond ik bij de bakker te stuntelen: 'Drie b-b-bruine b-b-broden...' Dan kon ik aan de nummertjes zien wanneer ik ongeveer aan de beurt zou zijn, vreselijk. En als je gespannen bent, stotter je nog erger. Ik gaf soms alleen maar mijn boodschappenbriefje, zodat ik niets hoefde te zeggen.

Het stotteren ging op een gegeven moment vanzelf over. Ik hoorde een gesprek met de vroegere marathonschaatser Erik Hulzebosch waarin hij vertelde dat hij minder was gaan stotteren door de sport. Dat was voor mij heel herkenbaar. Het heeft vaak met zelfvertrouwen te maken. In de sport maken ze er geen punt van dat je stottert, het gaat erom wat je op het veld presteert.

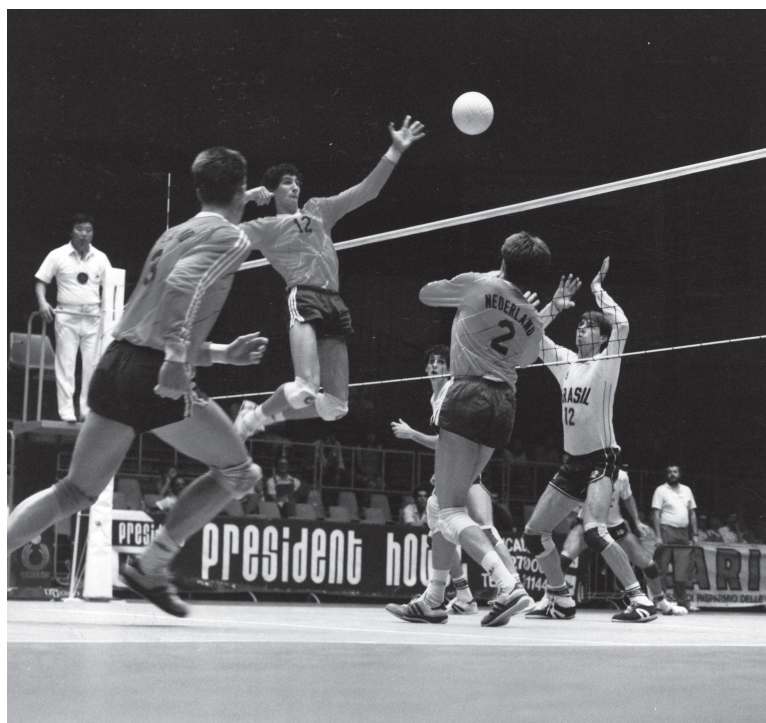
Ik kon ook aardig basketballen. Dat bleek tijdens schooltoernooien. Canadian Black Velvet, de club die in de Apollohal in Amsterdam speelde, vroeg me of ik daar wilde komen basketballen. Maar ik was net voor het eerst uitgenodigd voor de nationale jeugdvolleybalselectie, dus ze waren te laat. Wie weet hoe het gelopen zou zijn als ze me eerder hadden benaderd. Basketbal is ook een mooie sport. Ik heb me weleens afgevraagd of ik daarin ook de top had kunnen bereiken. De fysieke component, het feit dat je tegenstanders dicht tegenover je hebt, trok me wel aan. Een beetje hangen, wegdraaien, die dingen. Bij volleybal heb je het net ertussen.

In mijn tijd was Michael Jordan de grote ster van het basketbal. Ik heb genoten van de Netflix-serie over hem. Ik had tijdens een vakantie in Amerika ooit de kans om een wedstrijd bij te wonen van Chicago Bulls waarin hij meespeelde. Ik heb spijt dat ik het niet heb gedaan. Op de drie Olympische Spelen waar ik ben geweest, heb ik geen wedstrijd van de Amerikaanse 'Dream Teams' kunnen zien. Dat paste niet in ons schema. Wel heb ik in mijn periode als trainer-coach van Oregon State University in de Verenigde Staten een paar keer een wedstrijd van de Portland Trail Blazers in de NBA bijgewoond. Zat ik helemaal in de nok van de hal, omdat kaartjes in de buurt van de speelvloer niet te betalen waren.

Bij Martinus trainde ik in Amstelveen in Zonnestein, een zaaltje van de club zelf. 13,3 kilometer van mijn huis, zo'n drie kwartier fietsen. Ik was een jonkie van vijftien, maar kwam meteen bij de senioren terecht. Heren 5, Heren 4, Heren 3, ik maakte razendsnel promotie. Ik heb altijd oudere medespelers gehad, soms twee keer zo oud als ik.

Maar het was vooral belangrijk dat ik op een goed niveau speelde. Ik werd al in mijn tweede jaar bij de club overgeplaatst naar Heren 2, en ik mocht af en toe invallen bij het eerste team. Op mijn zestiende volleybalde ik al in de eredivisie.

In Heren 1 speelden ervaren mannen als Marco Brouwers, Bert Goedkoop, Harrie Brokking en Avital Selinger. Dat waren grote namen in het Nederlandse volleybal. Het leeftijdsverschil met de meeste teamgenoten was ook hier groot, en ik had weinig om met die gasten over te praten. Wat dat betreft vond ik het fijner om in Heren 2 mee te doen. Zij speelden eerste divisie, één niveau onder de eredivisie. Met dat team gingen we in twee gehuurde busjes naar verre uitwedstrijden, en er stond altijd een kratje achterin met bier voor de man-

Met Jong Oranje op het WK van 1985 tegen Brazilië.

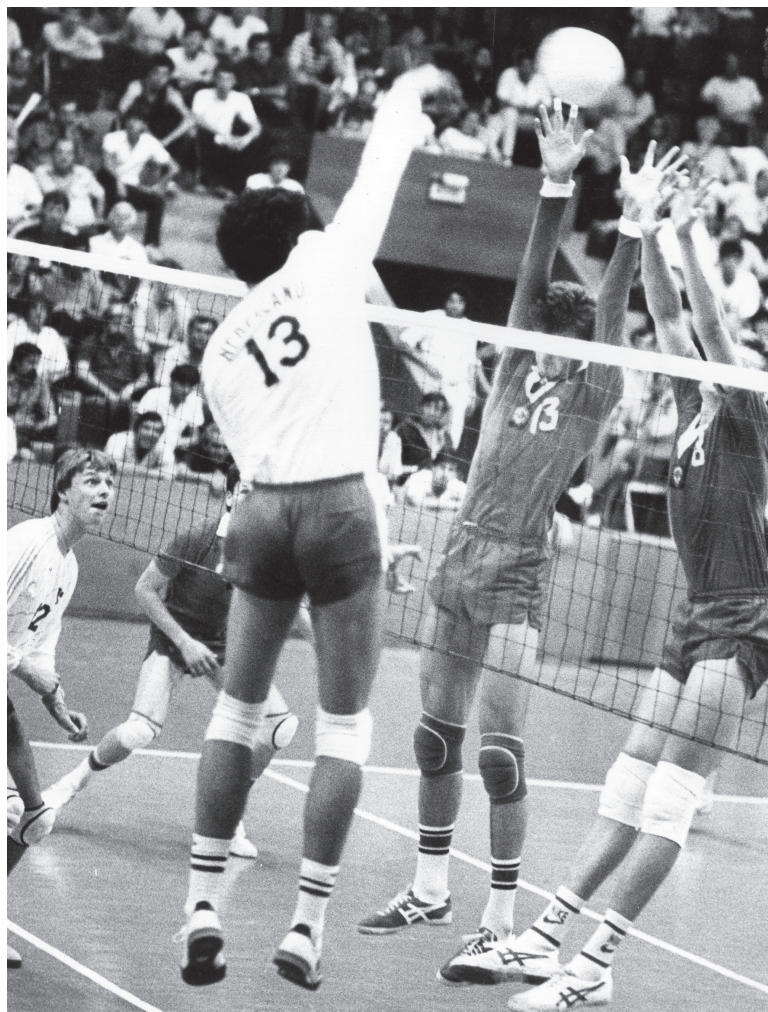
nen, chocolademelk voor de bestuurder en een colaatje voor Zwerver. De spelverdeler van het tweede, Michel Stassen, is tegenwoordig directeur van de toenmalige sponsor Brother.

Naar mijn eerste training met de nationale jeugd op sportcentrum Pandal ging Bert Goedkoop namens Martinus als begeleider met me mee, samen in de trein. Joop Alberda, in 1996 de bondscoach van het gouden team in Atlanta, was de trainer. Wij kennen elkaar dus al heel lang. Natuurlijk was ik gespannen voor die eerste keer. Ik had al eerder een uitnodiging van de volleybalbond verwacht en was thuis vaak naar de brievenbus gelopen om te kijken of er al een brief was gekomen.

Er waren die eerste keer veel spelers uitgenodigd en we kregen allemaal een rugnummer, zodat ze ons uit elkaar konden houden. Ik was een van de jongens die mochten terugkomen, maar ik kreeg wel commentaar op het poloshirt met korte mouwen dat ik droeg, en ze zeiden dat ik de volgende keer iets met lange mouwen moest aandoen. Ik was ook passer, ik ving de service op, en destijds dachten ze

De Nederlandse jeugdselectie, met Joop Alberda (zittend r.), Henk Jan Held (naast mij), Bas Bloem ernaast en Olof van der Meulen (zittend 2^e van l.).

Voor het eerst wint op Rusland op het EJK van 1986.

dat lange mouwen de snelheid van de ballen dempten.

Ik vond het fantastisch bij de nationale jeugdteams. Het was mooi om je krachten te meten met leeftijdsgenoten uit andere landen. We hadden veel trainingsstages en toernooien en daarom was de overstap naar het trainen in de Bankrashal met de seniorenploeg voor mij niet zo

groot later. Ik speelde bij de jeugd al met een aantal jongens met wie ik nadien in de nationale seniorenploeg zat: leeftijdsgenoten Henk Jan Held, Olof van der Meulen, Brecht Rodenburg, en ook Edwin Benne en Ronald Zoodtsma, die weliswaar een paar jaar ouder zijn dan ik, maar bij wie ik in het team kwam omdat ik vervroegd naar Jong Oranje werd overgeheveld. Ik speelde ook met Bas Bloem. Hij is later hoogleraar neurologie geworden, een bekende Nederlandse medicus.

Met Jong Oranje wonnen we bij het EJK van 1986 in Bulgarije voor het eerst van Rusland, dat was een grote verrassing. We werden vierde, het beste resultaat ooit. Daarom kregen we, nadat een deelnemer zich had afgemeld, een uitnodiging om deel te nemen aan het WK voor de jeugd in Bahrein, maar we gingen niet, omdat de volleybalbond er geen geld voor had. Zo jammer, want bij zulke toernooien kunnen de talenten juist veel ervaring opdoen.

Er heerste destijds op clubniveau in Amstelveen grote rivaliteit tussen Brother Martinus en Delta Lloyd AMVJ. In 1985 ging ik met mijn vader naar een wedstrijd van Nederland tegen Bulgarije voor het Europees kampioenschap in Den Bosch. Het nationale team was een mix van spelers van Martinus en AMVJ, maar die gingen helemaal niet samen. Het is onvoorstelbaar zoals het er in het veld aan toeging, en Nederland verloor op schandalige wijze. Het nationale team eindigde in eigen land op de tiende plaats en de hele nationale ploeg lag op zijn gat. Toen ik de Maaspoort uitliep, de hal in Den Bosch, kwam Geert Trompetter, de bondscoach en coach van Martinus, naar mij toe en zei: 'Jij staat hier over een paar maanden'. Dat moment zal ik nooit vergeten, ik was nog maar een jong pikkie.

Na de mavo wilde ik het liefst iets in de sport doen. Mijn vader en ik gingen naar een introductiebijeenkomst van het CROS en daar zei de directeur tijdens zijn openingspraatje dat er van de vierhonderd jongeren in de zaal op den duur misschien honderd een vaste baan zouden krijgen. Mijn vader schrok daar enorm van. Hij stond op en zei: 'We gaan naar huis.' Hij had genoeg gehoord. Ik ben toen naar de

meao gegaan. Ik was goed met cijfers en statistiek en slecht in talen. Van de kant van de Zwervers zat iedereen in de accountancy, mijn vader was boekhouder. Hij vond dat ik in ieder geval een diploma moest halen.

Op de introductiedag van de meao in Amsterdam leerde ik Jacky kennen. Sindsdien zijn we samen, vanaf ons zestiende. Ze is mijn steun en toeverlaat en heeft mij, net als mijn ouders, altijd met beide benen op de grond gehouden. Jacky kwam al bij Heren 2 van Martinus naar me kijken, en ik werd dan door mijn medespelers uitgedaagd om steeds hardere sprongservices te slaan omdat mijn 'meissie' op de tribune zat.

Dat volleybal mijn beroep zou worden, was in die tijd nog geen optie. Nederland telde in deze sport niet mee. Als we het Europees kampioenschap niet zelf mochten organiseren, deden we niet mee omdat het niet lukte ons ervoor te kwalificeren. Nederland was aangewezen op de Spring Cup, een jaarlijks toernooi voor B-landen. De beste clubs in de eredivisie kwamen af en toe een rondje verder in de Europa Cup en er speelde welgeteld één Nederlander als prof in het buitenland: Jan Clardeij.

Volleybal in Nederland werd tot halverwege de jaren tachtig gespeeld door amateurs. Ze traiden een paar keer in de week in de avonduren, na het werk. Daar wilden Brouwers, Goedkoop en Avital Selinger verandering in brengen. De eerste twee waren net als Geert Trompetter van AMVJ naar Martinus overgestapt, omdat ze bij die club meer mogelijkheden zagen. In de kroeg smeedden ze plannen om het Nederlandse volleybal omhoog te stuwen en ze wilden kijken of ze door meer te trainen een stuk beter konden worden.

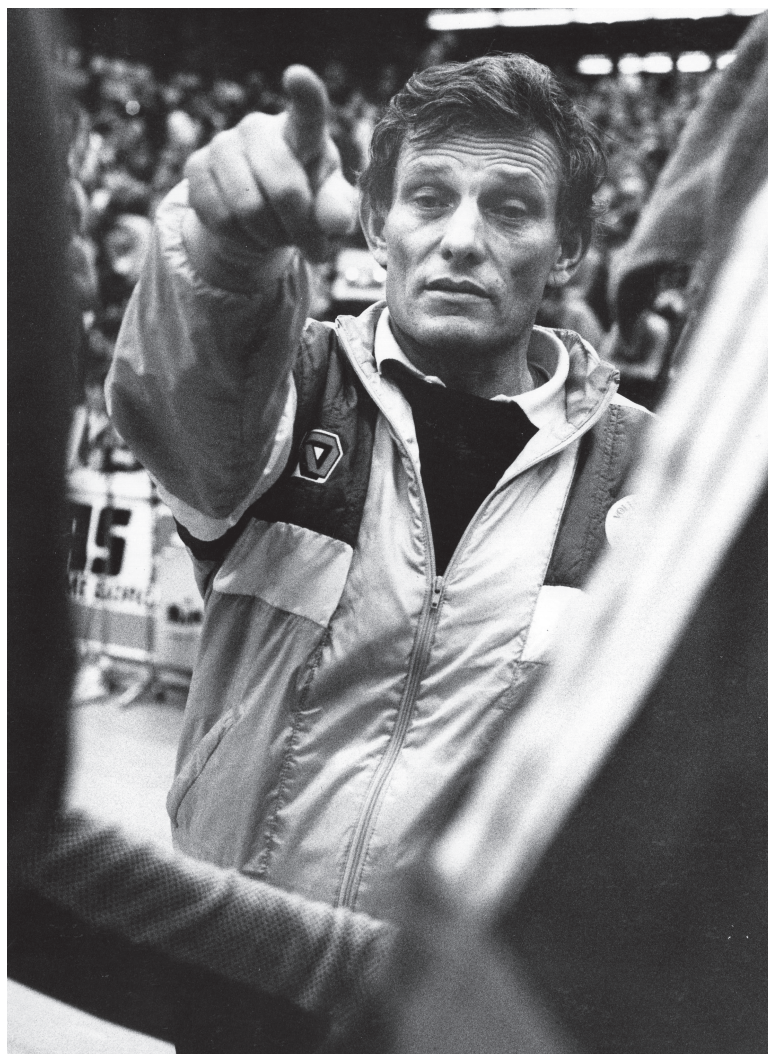
Echt serieus werd het op het moment dat Arie Selinger zijn intrede deed.

Arie en Avital

Ik ontmoette Arie Selinger voor het eerst begin november 1985 op de training bij Brother Martinus. Ik heb hem netjes een hand gegeven en ben het veld op gestapt, dat was alles. Bert Goedkoop leidde de training en Arie keek alleen maar op afstand toe. Al snel riep hij mij bij zich en moest ik allerlei dingen laten zien, zoals een sprongservice en een set-up. Het leek een soort test. Ik denk dat hij al wat over me gehoord had van zijn zoon, Avital, die bij Martinus in Heren 1 speelde en mij weleens training had gegeven.

Natuurlijk had ik van Arie Selinger gehoord. Ik wist dat hij bij de Olympische Spelen van 1984 de zilveren medaille had gewonnen met de Amerikaanse vrouwen. Een grote naam in het internationale volleybal, veel te groot voor een kikkerlandje als het onze. Hij kon overal terecht, had veel aanbiedingen gekregen, maar koos toch voor Nederland en voor Brother Martinus. Dat had ermee te maken dat Avital daar speelde. Arie en Avital wilden hun vader-zoonband aanhalen, en hoe kon dat beter dan door in hetzelfde land te wonen en bij dezelfde club te zitten?

Arie had tijdens de Tweede Wereldoorlog samen met zijn moeder een concentratiekamp in Polen overleefd. Daarna was hij in Israël terechtgekomen. Zijn zoon Avital groeide op in een kibboets. Hij werd er verliefd op een Nederlandse vrijwilligster, Anja, met wie hij later is getrouwd. Ze zijn samen hiernaartoe gekomen en Avi is bij Martinus gaan volleyballen, en gaan werken bij de sponsor van die club, Brother. Hij speelde in Israël in de nationale ploeg, later kreeg hij een

Arie Selinger.

Nederlands paspoort en kon hij voor ons uitkomen.

Avital was tien jaar toen zijn vader naar de Verenigde Staten verhuisde. In Nederland werden ze pas weer herenigd. Zo hangt veel van toevalligheden aan elkaar. Wat als Avital Anja niet had ontmoet? Dan

zou hij niet naar Amsterdam zijn gekomen en zijn vader ook niet. Hetzelfde geldt voor jongens als Peter Blangé en Bas van de Goor. Zonder hen had ik in het volleybal nooit kunnen bereiken wat ik nu heb bereikt. Je kunt het niet alleen. Kijk bijvoorbeeld naar Bengt Gustafson. Dat was een topvolleyballer, maar hij had als Zweed in de nationale ploeg geen medespelers van hetzelfde niveau.

Nimir Abdelaziz is momenteel een van de beste spelers in de Italiaanse competitie, maar hij is de enige Nederlander die echt een hoog niveau haalt. Waren er drie meer geweest, dan hadden we nu weer aan de wereldtop gestaan.

Arie Selinger was de eerste persoon die ik meemaakte die zijn hele leven aan volleybal wijdde. Dat maakte hem voor mij tot een volleybalprofessor. Anderen waren ook wel gek van deze sport, maar zij hadden nog gewoon een baan en andere hobby's. De bondscoach in 1985, Geert Trompetter, hield van vissen; hij kwam soms op zijn laarzen naar de training en nam dan een visje mee voor de spelers. Voor Arie bestond er alleen maar volleybal. Hij had er een boek over geschreven, *Power Volleybal*. Als je dat als speler wilde hebben, moest je er wel even vijftig gulden voor betalen en dat was voor ons best veel geld.

Het viel me vanaf de eerste training op dat iedereen meteen deed wat Arie zei. Marco Brouwers was een speler met aanzien en een rebel – hij had vaak een grote mond –, maar ook bij hem was het 'ja meneer, nee meneer'. Hoe klein hij ook was, Arie had overwicht. Hij liep op schoenen met van die dikke spekszolen, zodat hij groter leek. Er stond echt iemand. Dat kwam, denk ik, mede doordat hij Engels sprak. Dat staat toch iets gewichtiger. Hij is altijd alles in het Engels blijven doen, ik weet zeker dat hij dat bewust deed. Een vreemde taal klinkt strenger, en als hij gebrekkig Nederlands had gesproken, was dat misschien kinderachtig overgekomen.

Selinger ging heel gedetailleerd op het spel in, dat waren we niet gewend. Hij paste de oefeningen aan op de positie die de spelers hadden, daarvóór hadden we allemaal hetzelfde gedaan. Arie had niet alleen